

inkább és természetesen sajátja volt.) Erről a természettel azonosulni tudó lelkeletről nagyon őszintén mondja 1973 őszén:

„Kilencven esztendővel a hátam megett csak azt mondhatom, hogy minden embernek külön-külön meg kell teremtenie a harmóniát maga és a természet között. Minél hamarabb jön létre ez az összhang, annál szerencsésebb az ember.”

Kós Károlyban nem elsősorban a nagyszerű építész, a magyar népi építészeti egyik első felfedezőjét és értékelő felhasználóját tiszteltem-szerettem, hanem az univerzális, népeért áldozatot vállalni tudó igaz embert.

Pintér Tamás

Fiatal építészként vált ismertté neve először, de a sors csak rövid évtizednyi ideig engedte, hogy választott szakmája biztosítsa egzisztenciáját. Mégis mondhatjuk, hogy az építészetnek szimbolikus jelentősége van életművében. Hiszen nemcsak házakat épített kőből, fából, de „igékből várat”, eszmékből kisebbségi tudatot és szétszórt emberekből közösséget is.

Pályakezdő építészként elkötelezte magát a népi-nemzeti örökségre alapozott modern magyar kultúra építésére. Eszméi mellett a változó körülmények közt megújuló hűséggel tartott ki hosszú életén át. A századeleji Budapest építészeti stíluskavargásában éles szemmel látta meg a nyugatról jött divat gyökértelenségét, és elhatárolta magát az általa „mézeskalács-szeccsziónak” nevezett felszínes Lechner-követőktől is. Fiatal társaival a népi-nemzeti építőhagyományok alapjain akarta megeremteni a korszerű magyar építészetet. Szemléletét másfelől az angol praeraffaeliták és a hasonló úton előttünk járó finn építészek is formálták, így munkássága a kor egyik modern európai irányzatához is kapcsolódott. Kós Károly szülőföldje, Erdély építészeti örökségében találta meg kifejezőmódját, melyet aztán úgy alkalmazott, mint zenéjében Bartók a népdalt. Alkotásait azoknak ajánlotta, akik „új utakon járnak” és akik „a szépet is magyarul szeretik”. Az első világháború kitörése megakadályozta építésze kiterjedését, a feltételezhető továbblépést. Épületei így is maradandó értékű, máig is ható alkotások. Bár a későbbi évtizedek során írói és közéleti munkássága lépett előtérbe, mindvégig figyelemmel kísérte építészetünk alakulását, különösen a magyar formatórekvécse időről időre jelentkező kísérleteit. Ezeknek az építészeknek azt ajánlotta, hogy tanulmányozzák a századelő hasonló irányzatait, de óvott attól, hogy ott folytassák, ahol ő és társai a tízes évek derekán kényszerből abbahagyták.

Kós Károly építésze számomra az élet, a történelem folyamatosságát hirdeti egy kultúrán belül, a humán és a környezeti értékek megőrzésére int. Műveinek európai értelemben vett korszerűsége mellett Erdély építészetének üzenetét is közvetíti, melyre ma jobban kell figyelniük, mint korábban bármikor.

Úgy vélem, korunk magyar építésze, aki feladatait őszintén és igényesen valósítja meg, ember- és környezetbarát építészetet hoz létre, Kós Károly örökségének szellemében alkot. Ez az építészet igen sokarcú lehet.